

Landbruksdirektoratet
Postboks 56
7701 STEINKJER

Deres ref

Vår ref
24/2278-

Dato
23. desember 2024

Fastsettelse av satser for RÅK-tilskuddsordningen for 2025

Landbruks- og matdepartementet har fastsatt nye tilskuddssatser i forskrift av 10. juni 2009 nr. 636 om råvareprisutjevning for bearbeidede landbruksvarer (heretter kalt RÅK-tilskuddsforskriften).

Endringene trer i kraft 1. januar 2025.

Det bes om at Landbruksdirektoratet informerer berørte aktører om endringene på en hensiktsmessig måte.

1. Høring av forslagene

Departementets forslag til nye tilskuddssatser ble presentert i høringsbrev datert 3. desember 2024. Høringsbrevet ble sendt til elleve høringsinstanser, og publisert på departementets nettsider.

Fristen for skriftlige innspill var 13. desember. I tillegg ble det avholdt et høringsmøte den 12. desember 2024.

På høringsmøtet deltok Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NHO Mat og Drikke, Hoff SA, Tine SA, Nortura SA, Orkla ASA, Baxt Gruppen AS, Synnøve Finden AS/Jordanes ASA og Landbruksdirektoratet.

Departementet har mottatt skriftlige innspill fra Alna AS, Nortura SA, Synnøve Finden AS/Jordanes ASA, Norges Bondelag, Tine SA, Orkla ASA, Buer AS og Baxt Gruppen AS.

Hovedinntrykket fra høringsmøtet og høringsinnspillene er at industrien i hovedsak gir sin tilslutning til de foreslåtte satsene, med unntak av satsene for enkelte av meieriråvarene samt svinekjøttsortering og heleggmasse.

Ordningens råvare- og ferdigvareomfang blir vurdert i forbindelse med innspill til jordbruksoppgjøret. Slike innspill faller derfor utenfor denne høringen, og vil ikke bli kommentert i det videre. Landbruksdirektoratet vil vurdere de innspill som har kommet i denne høringen i forkant av neste års jordbruksoppgjør.

Departementet gir nedenfor en redegjørelse for de fastsatte satsene med bakgrunn i de mottatte høringsinnspillene. For nærmere bakgrunn for satsberegningen vises det til høringsnotatet.

2. Nye prisnedskrivningssatser fra 1. januar 2025

Formålet med RÅK-ordningen er å utjevne forskjeller i råvarepriser mellom det norske markedet og internasjonale markeder gjennom tollsatser og prisnedskrivning, slik at RÅK-industrien i Norge kan konkurrere på like vilkår med tilsvarende industri utenlands. I beregningene av satsen for prisnedskrivning, tas det hensyn til de tollavgiftssatsene som råvarene i en ferdigvare hadde fått om den hadde blitt fortollet inn til Norge.

Departementet vil understreke at forslaget til nye PNS-satser som ble sendt på høring, var utarbeidet i samsvar med vanlig metode for slike beregninger. PNS-satsene vil ikke kunne fange opp det til enhver tid gjeldende kompensasjonsbehovet gitt dagsaktuelle priser og valutakurs. Dette innebærer at det i perioder kan være overkompensasjon og i andre perioder underkompensasjon. Beregninger viser at dette over tid jevner seg rimelig ut, noe som også framgikk av presentasjonen på høringsmøtet.

Norge har også forpliktelser i internasjonale avtaler knyttet til at prisnedskrivningen ikke skal overkompensere for merkostnadene ved å bruke norsk råvare.

Satsene for prisnedskrivning fastsettes vanligvis for ett år av gangen, med virkning fra 1. januar det enkelte år.

2.1. Valutakurs

Internasjonale priser innhentes i euro. En prognosert valutakurs benyttes for å regne om internasjonale priser til norske kroner. Prisnedskrivningssatsene avhenger således av valutakursene som brukes.

De senere årene har departementet ved prognosering av valutakurs benyttet en modell som både tar hensyn til utviklingen i valutakurs det siste året og forventet valutakurs fremover. Denne modellen er også lagt til grunn for forslaget til valutakurs på 11,76 kr per euro ved satsberegning for 2025. Kursen er basert på informasjon og prognoser hentet fra Norges

Bank, Nordea og DNB. Ingen av høringsinstansene hadde merknader til departementets forslag til valutakurs.

Departementet har lagt til grunn en kurs på 11,76 kr per euro ved fastsetting av satser for 2025.

2.2. Prinsipper for fastsettelse av tilskuddssatser

Orkla viser i sitt høringsinnspill til at prisendringer vedtatt i jordbruksavtalen får virkning fra 1. juli, og videre at når PNS-satsene først endres fra 1. januar, utgjør det en systemfastsatt konkurranseforverring mot importerte produkter i andre halvår hvert år.

Flere høringsinstanser viser til at den varslede prisendringen på melk fra Tine som vil gjelde fra 1. februar 2025, må hensyntas ved fastsetting av RÅK-satsene. Norges Bondelag påpeker at satsene må baseres på reelle norske priser, og at Tine allerede har varslet en økning av PGE på 6 øre i 2025. Dette bør, ifølge Norges Bondelag, Orkla og Tine, tas hensyn til i fastsettelsen av satsene, da industrien allerede har tatt dette med i sine beregninger for 2025. Orkla viser i den forbindelse særlig til de foreslåtte satsene på ost, smør, helmelkpulver og rømme. Orkla trekker også fram fremtidig prisutvikling for svinekjøttsortering i sitt innspill. Baxt Gruppen kommentarer fremtidig prisutvikling for heleggmasse.

Departementet vil innledningsvis understreke at grunnprinsippene for satsberegningen ligger fast, og at satsene vil bli fastsatt på bakgrunn av priser for sammenlignbare råvarer i Norge og på verdensmarkedet i en gitt referanseperiode. Over tid har denne beregningsmetoden vist seg å være en god modell for fastsetting av PNS-satser i samsvar med ordningens formål, slik også presentert på høringsmøtet. I enkelte år har departementet valgt å endre PNS-satsene pr. 1. juli for å fange opp betydelige prisvariasjoner utover i året.

Prisutvikling videre framover i 2025 både i internasjonale og nasjonale markeder, herunder som følge av jordbruksavtalen eller endring i PGE, er ikke vektlagt ved fastsetting av satsene gjeldende fra 1. januar 2025. Det er ikke mulig å framskaffe pålitelige tall for framtidig prisutvikling for internasjonale priser. De internasjonale prisene varierer erfaringsmessig langt mer enn de norske.

Departementet ber Landbruksdirektoratet følge utviklingen av råvareprisene utover i 2025 for å vurdere satsendringer.

Oppdaterte internasjonale råvarepriser vil være tilgjengelige rundt 20. februar 2025, dvs. kort tid etter nye norske prislister 1. februar. Dersom det da har oppstått betydelige endringer i de markedsmessige forhold som danner grunnlaget for satsberegningen, herunder både norske og internasjonale råvarepriser, ber vi om at det blir foretatt en gjennomgang av satsene med tanke på en eventuell justering tidlig i 2025.

2.3. Meieriråvarer

De internasjonale prisene som er lagt til grunn for meieriråvarene, er et gjennomsnitt av prisene fra uke 36 til 45, dvs. perioden fra september til medio november 2024. De norske prisene som legges til grunn, var gjeldende i november 2024.

For råvarepriser som direktoratet ikke kan innhente, beregnes prisene på grunnlag av innhold av fett og protein i tørrstoffet. Andeler fett og protein i tørrstoffet er oppdatert etter innhenting av nye produktopplysninger i 2024.

Alna stiller spørsmål ved redusert tilskuddssats for rømme til 0 kr per kg, og viser til Tines priser for rømme og creme fraiche, og videre de europeiske prisene angitt i høringsbrevet. Alna viser at med disse prisene har konkurransekraften ovenfor Europa svekket seg i perioden, selv om smørprisen i Europa har skutt i været. Alna mener at å fjerne 8,30 kr per kg i tilskudd for rømme er voldsomt, og ber om at dette revurderes. Synnøve Finden viser også til at bortfall av tilskuddssats for rømme får store konsekvenser for lønnsomheten i industrien som foredler denne råvaren. Synnøve Finden spør om fettinnholdet i rømmen er overvurdert med den konsekvens at den internasjonale prisen overvurderes. I rømmedressing benyttes også mye lettrømme, med en lavere fettprosent. Departementet anmodes om å revurdere satsen for tilskudd til rømme.

Departementet viser her til at det er innhentet pris på norsk representativ råvare med om lag 35 prosent fett. Da direktoratet ikke har tilgang på internasjonal pris for rømme, er disse prisene beregnet med utgangspunkt i fett og proteininnhold. Dersom man skulle lagt en rømmevariant med lavere fettinnhold til grunn, innebærer det å endre hvilken råvare som legges til grunn. Departementet ser at industrien benytter ulike rømmekvaliteter, men mener at rømme med høyere fettprosent er en representativ vare for bruken i RÅK-industrien i Norge.

Orkla viser i sitt innspill til at cheddar bør bli inkludert i det norske prisgrunnlaget for ost, da cheddar er inkludert i beregningen av den internasjonale prisen. Tine støttet dette forslaget i høringsmøtet. Departementet viser til at Landbruksdirektoratet frem mot satsfastsettelsen for 2026, skal gjøre en vurdering av prisgrunnlaget for ost.

Orkla ba videre i sitt høringsinnspill om at den foreslåtte satsen for skummetmelkpulver sjekkes, da deres beregninger viser at satsen bør være høyere. Departementet viser til at det er to produsenter av skummetmelkpulver i Norge. Markedet og prisutviklingen er noe ulik for disse to produsentene. I satsforslaget er det lagt til grunn en veid gjennomsnittspris basert på markedsforholdet. Satsen for skummeltmelkpulver er fastsatt på lik måte som tidligere.

Råvarenummer	Råvare	Tilskuddssats 2025
1100	Helmelk flytende	2,40
1200	Skummetmelk flytende	3,50
1300	Yoghurt	5,90
1500	Kondensert melk fet	0,00
1550	Kondensert melk mager	3,10
1599	Melkepulver 20 - 42 %	0,00
1601	HMP 28 % til iskrem	0,00
1651	Melkepulver 20% til iskrem	0,00
1700	Skummetmelkpulver	15,90
1701	SMP til iskrem	0,00
1750	Yoghurtpulver	12,40
2100	Fløte	0,00
2101	Fløte til iskrem	0,00
2300	Rømme	0,00
3200	Mysepulver	7,90
3201	Mysepulver til iskrem	0,00
5100	Smør	0,00
5101	Smør til iskrem	0,00
5300	Smørolje	0,00
6100	Ost	13,80

Etter at satsene ble sendt på høring ble det oppdaget en feil i tallene for skummetmelk flytende. Vedtatt tilskuddssats avviker fra satsen som ble sendt på høring. Korrekt tilskuddssats for 2025 er kr 3,50 per kg. For øvrig vedtas satsene i tråd med det som ble sendt på høring.

2.4. Råvarer av egg

Det finnes ingen internasjonale børser for eggråvarene som benyttes av RÅK-industrien. Prisene som legges til grunn for råvarer av egg, hentes derfor inn av aktører som agerer som kjøpere i markedet og på den måten får tilgang til prisene. De norske prisene som legges til grunn, er gjeldende i november 2024.

Nortura har ingen konkrete innspill til de foreslåtte satsene for kjøtt- og eggråvarer, men understreker i sitt innspill viktigheten av RÅK-tilskuddsordningen, særlig for eggneringen.

Baxt Gruppen kommenterer i sitt innspill reduksjonen i sats for heleggmasse. Baxt viser til at innkjøp av heleggmasse til industribakerier i EU blir inngått på lange kontrakter. Internasjonale priser har historisk vært mye lavere enn norske, men de to siste årene har prisene vært ustabile og til tider høyere. Baxt Gruppen mener at et øyeblikksbilde vil danne et feil prisbilde. Basert på faktisk kostnadsøkning i 2024 hos deres handelspartnere er økningen lavere enn innenlands. Legger man prisutviklingen i EU i 2024 til grunn skal PNS-

satsene øke noe fra dagens nivå. Priser i kontraktsinngåelser for 2025 tilsier ytterligere heving av satsen. En reduksjon av satsene vil gjøre produksjon av varer med høyt egginnhold lite konkurransedyktig i Norge. Baxt Gruppen anmoder departementet om å revurdere PNS-satsen for heleggmasse.

Råvarenummer	Råvare	Tilskuddssats 2025
11100	Heleggmasse	3,20
11200	Heleggpulver	29,10
12100	Eggeplomme konserver	0,00
12200	Eggeplommepulver	0,00

Departementet vil vise til satsen for heleggmasse er beregnet i tråd med gjeldende praksis. For øvrig vises til redegjørelsen under pkt. 2.2 om bruk av fremtidige priser.

Departementet registrerer at det ikke har kommet innvendinger til satsene for eggråvarene utover dette, og vedtar tilskuddssatsene i tråd med høringsforslaget.

2.5. Potet og potetråvarer

Der internasjonale potetpriser ikke er tilgjengelige gjennom offentlige kilder, beregnes prisene ut fra enkelte aktørers faktiske handel registrert i handelsstatistikken, korrigert for beregnede fraktkostnader. Der handelsstatistikken legges til grunn, brukes gjennomsnittspriser for året fra uke 1 til uke 45. Prisene på potetprodukter er hentet inn fra Hoff SA og noen andre utvalgte aktører. De norske prisene som legges til grunn, er gjeldende i november 2024.

Buer viser i sin høringsuttalelse til at bedriften ikke har tilstrekkelig tilgang på potetpriser i EU til å kunne gi konkrete innspill på prisnedskrivningssatsen, men at bortfall av tilskudd sammen med prisøkning på norske poteter for lompeproduksjonen, vil medføre en samlet kostnadsøkning på 26 prosent. Bortfall av tilskudd gir konkurranseulempe både mot lignende produkter og tilsvarende importerte produkter med samme bruksområde. Departementet vil her vise til at satsen på poteter er beregnet i samsvar med innarbeidet metode.

Råvarenummer	Råvare	Tilskuddssats 2025
30100	Poteter	0,00
31200	Flak og granulert av potet	12,30
32100	Potetmel/stivelse	2,20
40200	Våt glukose	5,10

Vedtatte tilskuddssatser er identiske som satsene som ble sendt på høring.

2.6. Kjøttråvarer

Det finnes ingen internasjonale børser for sorteringsvarer som benyttes som råvare av RÅK-industrien. Prisene som legges til grunn for de forskjellige typene sorteringskjøtt, hentes derfor inn av aktører som agerer som kjøpere i markedet og således får tilgang til prisene. De norske prisene som legges til grunn, er gjeldende i november 2024.

Orkla stiller i høringen spørsmål ved om prisjusteringen og satsendringen for svinekjøttsortering er tilstrekkelig. Orkla mener at de norske prisendringene for svinekjøtt i 2024 og økninger tidlig i 2025, må reflekteres i satsfastsettelsen for 2025. Orklas beregninger tilsier at prisdifferansen mellom norsk pris og internasjonal pris har økt, slik at satsen virker for lav.

Departementet vil her vise til satsene ikke beregnes på grunnlag av utviklingen i prisdifferansen slik Orkla synes å legge til grunn i sitt innspill, men utfra innhentede priser. Satsen for svinekjøttsortering 23 % er beregnet etter samme metode som tidligere år.

Råvarenummer	Råvare	Tilskuddssats 2025
70750	Svinekjøttsortering 23 %	2,00
71400	Storfekjøttsortering 14 %	23,20
73000	Fårekjøttsortering 25 %	2,90
74000	MUK-fjørfe	3,60
74200	Fjørfe, annet enn MUK	15,80

Vedtatte tilskuddssatser er identiske som satsene som ble sendt på høring.

3. Utvidelse av forskriftens vareomfang – vedlegg 2

I høringsmøtet og i enkelte høringsinnspill, herunder Jordanes/Synnøve Finden, ble det fremmet forslag om utvidelser av ordningens vareomfang. Departementet viser til at innspill om ordningens råvare- og ferdigvareomfang blir vurdert i forbindelse med innspill til jordbruksoppgjøret. Disse innspillene faller derfor utenfor denne høringen, og vil ikke bli kommentert nærmere.

Både Tine og Orkla understreker i sine innspill viktigheten av RÅK-tilskuddsordningen, og dens betydning for konkurransekraften til produktene som omfattes. Tilskuddet er avgjørende for å sikre avsetning av norske råvarer gjennom norskproduserte ferdigvarer. Begge selskaper viser i den forbindelse til viktigheten av utvidelsen av ordningen som ble besluttet i årets jordbruksoppgjør.

I jordbruksoppgjøret 2024 ble partene enige om at bevilgningen til RÅK-tilskuddsordningen for 2025 skulle økes med 32,2 millioner kroner utover oppdatert bevilgningsbehov og de endringene i målprisene som følger av jordbruksoppgjøret. Ordningen blir utvidet med ferdigretter med ris (25,7 mill. kroner) og puddinger og desserter (6,5 mill. kroner) fra 1. januar 2025.

Som følge av utvidelsen vedtas følgende endringer i forskriftens vedlegg 2:

Varenummer i Tolltariffen	Varebetegnelse
ex 19.01.9098	Desserter, puddinger, vaniljesaus, vaniljekrem, rømmedressing, iskremblanding, produkter til bakeri, glutenfri diettmat og laktoseredusert diettmat
ex. 19.04.9090	Ferdigretter med ris

Med hilsen

Henrik Einevoll (e.f.)
avdelingsdirektør

Maurits Ovren
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer